

om fötteren med en Orm.» Över teckningen i Fa 10: 1 läses: »Wekol Sochn. J Wåkenhuset.» I *Ransakningarna* omtalas endast två runstenar från Veckholms kyrka: »Widh Kyrckian finnes een Runsteen liggiandes i Wopnehuset och een annan nyligen uthur Jorden op-tagen, men dheras bemerckelser weet ingen.» På träsnittet i Peringskiölds *Monumenta* finnes på både bak- och framsidan en bläckanteckning: »Weckholms östra kyrkemur innan till.» Denna anteckning åsyftar sannolikt endast den högra av de tre på samma träsnitt återgivna runstenarna, sålunda U 697. I *Bautil* upptagas alla tre under nr 612, och deras plats anges vara i Veckholms »Vapnehus»; Liljegren däremot: »Ö. kyrkogårdsmuren». Celsius antecknar (Fm 60: 2), att två runstenar finnas inne i vapenhuset: »WeckholmsKyrkia i Waknhus golfwet.» I *Kyrkoinventarium* 1829 meddelas följande om runstenar i kyrkan: »Innanför Söd-wästra kyrkodörren ligger ett stycke af en runristad sten, som är uptagen af Göransen under N:o 609 [d. v. s. U 695]; och midtunder tröskeln stycket af en likadan, som finnes hos Göransen under N:o 612 [d. v. s. U 696]. — Uti yttre trappan wid södra dörren ligger en liten gråsten med Sparrewapnet.» Dybeck skriver i sin reseberättelse 1860: »Weckholms och Kungs-Husby socknars fornlemningar äro alla högst illa medfarna och en mängd runstenar af dem som här funnits äro förkomne. Sålunda saknades Weckholms sockens märkligaste runsten [d. v. s. U 698] . . . hvilken legat i vapenhusdörren. Presterne äro de aldra klenaste konserver af minnesmärken.»

Ristningen består av en intressant fågelbild. Runt fågelns ben slingrar sig en orm, som har sitt huvud riktat mot fågelns bröst. Foten är av rovfågelskaraktär och påminner något om fågelbilden på U 692. Jfr också fågelavbildningarna på t. ex. Vg 119 och U 257.

Brate förmodar (i *Svenska runristare*), att U 694 är ristad av Torgöt. Som stöd för denna tanke anföres endast, att en »fågel är tecknad», och en fågel avbildas också på den av Torgöt signerade Hårby-stenen, U 746. Det är givetvis icke möjligt att på så svaga grunder attribuera en ristning till en bestämd mästare; fågelbilden på U 694, liknar icke fågeln på U 746, se pl. 75.

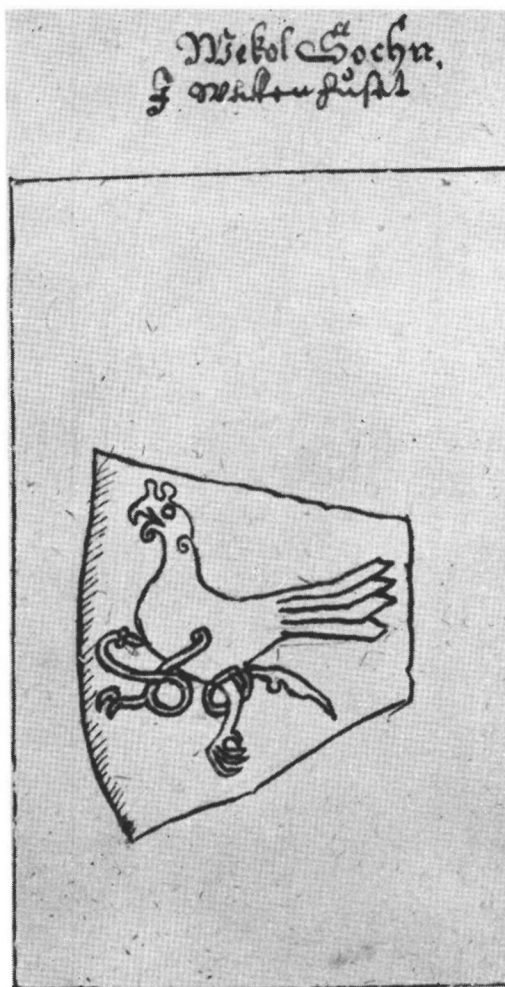

Fig. 134. U 694. Veckholms kyrka.
Efter teckning av Rhezelius.

695. Veckholms kyrka.

Pl. 48, 49.

Litteratur: B 609, L 703, D 1: 70. *Ransakningarna* 1667—84; J. Peringskiöld, *Monumenta* 4, bl. 25; N. R. Brocman, *Anteckningar i Bautil* (R 556 a); *Kyrkoinventarium* 1829 (ATA); R. Dybeck, *Reseberättelse* 1860 (ATA); UFT h. 13 (1886), s. 321.

Äldre avbildningar: P. Helgonius och J. Hadorph, träsnitt (i *Monumenta* 4 och B 609); Dybeck, D 1: 70.

Runstenen står lutad mot södra kyrkogårdsmuren, mitt för stora ingången till kyrkan. T. h. om denna sten står U 696.

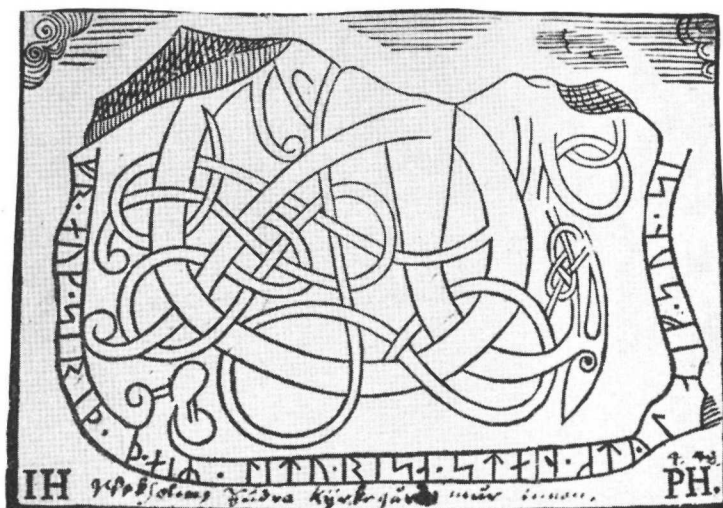

Fig. 135. U 695. Veckholms kyrka. Efter B 609.

Om *Ransakningarnas* uppgifter om runstenar i Veckholms kyrka se U 694. — På träsnittet i Peringskiölds *Monumenta* 4 finnes följande anteckning om stenens plats: »Weckholms Sudra kyrkegårds mur innan» (B 609: »I Kyrkegårds muren»; L 703: »I S. kyrkogårdsmuren innantill»). Denna uppgift överensstämmer alltså med stenens nuvarande placering. N. R. Brocman har i sitt exemplar av *Bautil* (R 556 a) ändrat uppgiften om stenens plats; han har strukit över »I Kyrkegårds muren» och ovanför skrivit »Wid wapnhuset.» — I Kyrkoinventarium 1829 omtalas denna runsten: »Innanför Södwästra kyrkodörren ligger ett stycke af en runristad sten, som är uptagen af Göransen under N:o 609.» — Vid Dybecks besök år 1860 låg stenen i vapenhuset, bredvid U 696. Dybeck skriver (D 1: 70): »I Bautil anföres denne sten såsom varande i kyrkogårdsmuren och Liljegren tillägger: i södra kyrkogårdsmuren innantill. Nu ligger han bredvid förenämnde sten [= U 696] och har troligen vid flyttningen blifvit kantstött.» *UFT*: »I södra kyrkogårdsmuren innantill, nu i vapenhusets golf.» Stenen har senare flyttats tillbaka till södra kyrkogårdsmuren, där den befann sig på 1600-talet.

Röd sandsten. Höjd 1,40 m., bredd 0,85 m. Ristningsytan flagrar i tunna skivor. Runbandet är till största delen bortslaget; dessutom har flagringen i kanterna varit svårartad. Endast få säkra runor äro nu bevarade.

Inskrift (med det inom [] supplerat efter B 609):

... f[r · auk · sirip · pair · litu · risa · stain · at] · yla[if ·] sun · s[i] ...

... fr ok Sigrið þær letu ræisa stein at Olæif, sun sinn.

»... och Sigrid de läto resa stenen efter Olev, sin son.»

Till läsningen: 1 f, som står i den nuvarande kanten, är tydligt. Av 2 r finnas endast svaga spår av hst och bistavens översta led. Därefter är en stor skiva av ristningsytan bortfallen. Av runorna i stenens högra kant återstå endast delar av två hst samt högra bst i 29 t. 30 y är stunget. — Dybeck: Stenen har tydligen varit i betydligt bättre skick då Dybeck läste den än nu. Den stora skivan nedtill fanns då kvar, och runorna i stenens högra kant voro läsliga. Det kan anmärkas, att Dybeck läser 30 u.

Det är icke möjligt att avgöra, vilket det namn har varit, som har slutat på **fr. 6–10 sirip** återger kvinnonamnet *Sigridr*. Detta namn är vanligt i svenska runinskrifter (ett 15-tal belägg); namnet är också vanligt under medeltiden. Anmärkningsvärd är formen **pair** i st. f. väntat **pau(n)**. Det namn som slutar på **fr** kan väl knappast ha varit något annat än faderns namn, och *Sigridr(r)* är moderns; det sammanfattande pron. skulle givetvis då ha stått i nom. pl. neutr.

Inskriften torde vara jämförelsevis ung, snarast från 1100-talets början.

696. Veckholms kyrka.

Pl. 48, 49.

Litteratur: B 612, L 705, D 1: 69. J. Bureus, Fa 6 s. 122 n:r 67 (Caspar Cohl), Fa 5 n:r 458, Fa 10:1 n:r 93; J. Peringskiöld, Monumenta 4, bl. 26; Kyrkoinventarium 1829 (ATA): R. Dybeck, Reseberättelse 1860 (ATA); UFT h. 13 (1886), s. 322.

Äldre avbildningar: J. Rhezelius, teckning (Fa 10:1); P. Helgonius och J. Hadorph, träsnitt (i Monumenta 4 och B 612); Dybeck, D 1: 69.

Stenen står lutad mot södra kyrkogårdsmuren, mitt för stora ingången till kyrkan. T. v. om denna sten står U 695.

Bureus anger (i Fa 5), att stenen finnes i »Wekol Kyrkedör». — I Fa 6 uppges: »Thetta ligger i Wehålz Woknehuss på then ena stenen.» — Över teckningen i Fa 10:1 läses: »Wekol Sochn J Kyrkiedören.» — Om *Ransakningarnas* uppgifter om runstenar i Veckholms kyrka se U 694. — Kyrkoinventarium 1829: »Innanför Södwästra kyrkodörren ligger ett stycke af en runristad sten, som är uptagen af Göransen under N:o 609 [d. v. s. U 695]; och midtunder tröskeln

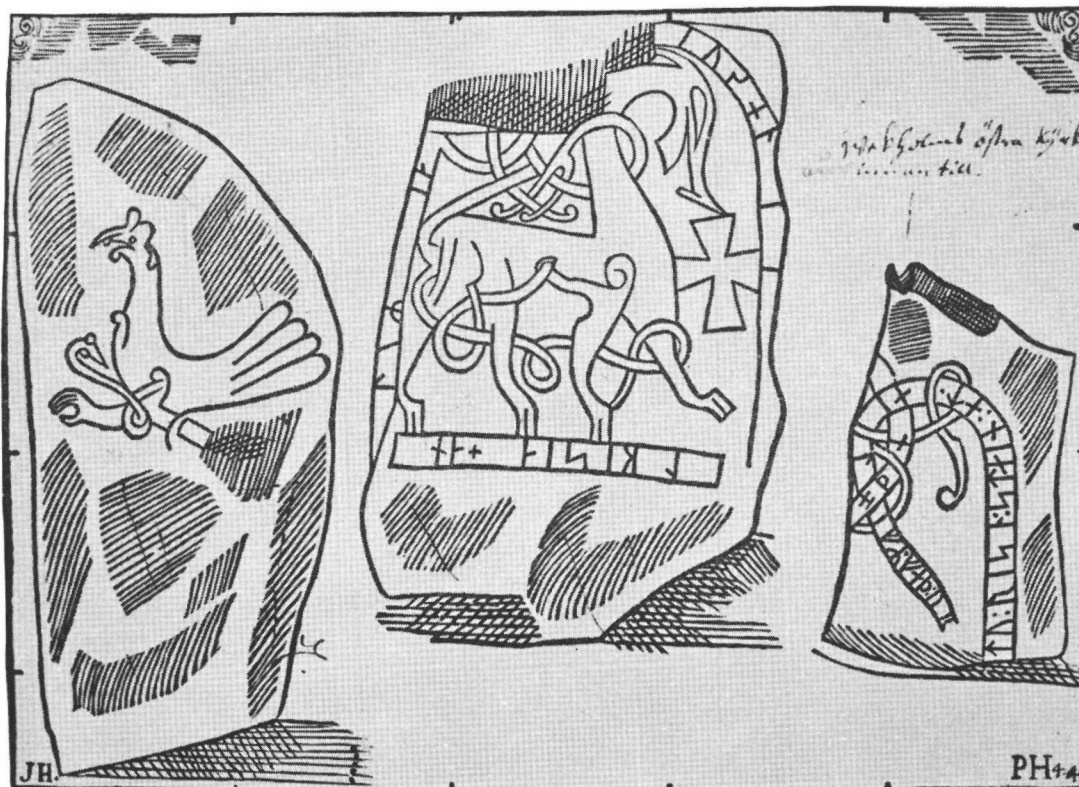

Fig. 136. U 694, 696 och 697. Veckholms kyrka. Efter B 612.